

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Biennii Peripatetici

Complectens Quæstiones Logicales Una Cum Institutionibus Dialecticis Ad Antiquorum Recentiorumque Mentem Resolutas, Nec Non Juxta Modernam Scholarum Peripateticarum Methodum Elaboratas & Explicatas

Kretz, Marquard

Herbipoli, 1749

§. 1. An universale fiat per intellectum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52248)

§. I.

Au Universale fiat per Intellectum?

247. Dico Universale fit per intellectum. *Ratio est 1.* Datur Universale ex communissima & Antiquorum & RR. Philosophorum sententia; ergo datur vel ante, vel post operam intellectûs. *Subsumo.* Sed non datur ante operam intellectûs, ut præcedentes §§. evincunt; ergo post eam, & consequenter fit per intellectum. *Ratio est 2.* Fieri universale formaliter, est fieri unum aptum inesse & prædicari de multis; sed hoc fit per intellectum. *Prob. min.* Fieri unum aptum &c. est depurari à differentiis individuuantibus, quæ à parte rei determinant rem ad hoc vel illud esse, ita, ut una eademque res pluribus communis esse non possit; sed hoc fit per intellectum, alia enim effectûs hujus causa assignabilis non est; ergo. *Confir. Auctoritate.* Verba Aristotelis *Vid. n. 218.* S. Thomas. *Opusc. 55. de Universalibus*, ubi hoc Boëtii dictum (*Universale, dum intelligitur, singulare, dum sentitur*) dilaudat, hæc subjungit: *Quia una & eadem natura, que singularis erat, & individuatur per materiam in singularibus hominibus, efficitur postea universalis per actionem intellectûs &c.* *Opusc. 56.* sic habet: *Debes scire, quod homo non dicitur universalis, nisi quia consideratur universaliter. &c. &c.*

248, *Obj. 1.* Universalis subjectum est natura, forma est universalitas; sed neutrum fit
per

per intellectum; ergo. *Prob. min.* Natura fit pponitur ante intellectum, & universalitas non est operabilis ab intellectu, cum non sit distincta a natura; ergo. *R. D. Ant. probat.* Natura *contracta* supponitur ante intellectum, & Universalitas *abstractum* sumpta non est operabilis ab intellectu. *C.* Natura *abstracta* supponitur, & universalitas *concretum* sumpta non est operabilis ab intellectu. *N.* *Si ais:* Objectum motivum intellectus non fit ab intellectu; sed universale est objectum motivum intellectus; ergo non fit ab intellectu. *R. D. Min.* Universale *fundamentaliter* tale est objectum motivum, i. e. est objectum movens intellectum, ut naturam abstrahat. *C.* Universale *formaliter* tale est objectum motivum *N.* hoc posterius est objectum terminativum, utpote partus intellectus abstrahentis. *Si reponas:* Natura universalis habet esse suum independenter ab intellectu; ergo non fit per intellectum. *R. D. Ant.* Habet esse suum quoad prædicata primo-intentionalia independenter ab intellectu *C.* quoad prædicata secundo-intentionalia. *N.* *Si urges.* Intellectus facit tantum concretum hoc: *Cognitum*; non autem hoc: *Universale*; ergo. *R. D. Ant.* Facit tantum concretum hoc, *Cognitum*, immediatè, & formaliter. *C.* Facit tantum hoc concretum mediatè *N.* Intellectus mediatè, in actu exercito, & quasi causa efficiens facit etiam hoc concretum: *Universale*; hoc ipso enim quod naturam absque individuationibus cognoscat, separat ab iis naturam, & sic separando facit universale. 249.

249. *Obj. 2.* Intellectus est potentia singularis; ergo nequit facere universale. *R. D. Ant.* Est potentia singularis tam *formaliter*, & *in essendo*, quàm *virtualiter*, & *in representando*. *N.* Est singularis *formaliter*, & *in essendo* duntaxat. *C. Inst. 1.* Etiam idea representans naturam universalem singularis est; ergo nequit intellectus per eam facere universale. *R. D. Ant.* Singularis est *entitative* sumpta, & ut *active* representat. *C.* Singularis est *representative* secundum esse representatum. *N. Inst. 2.* Intellectus humanus dependet à sensibus, qui non nisi singularia attingunt; ergo & intellectus non nisi singularia attingit. *R. D. Ant.* Dependet à sensibus *inchoative*, & quoad rem cognoscendam. *T.* Dependet à sensibus *perfective*, & quoad modum cognoscendi. *N. Ant. & Conf. h. e.* Intellectus ordinariè nequit inchoare cognitiones suas, nec potest aliud cognoscere (si ipsas cognitiones, essentias & operationes spirituales &c. excipias) nisi quod ei à sensibus proponitur; potest tamen rem per sensus propositam cognoscere vel adæquatè vel inadæquatè. *Inst. 3.* Quidquid intellectus cognoscendo facit, semper est hoc, & hoc, sive singulare; ergo non facit universale. *R. D. Ant.* Quidquid facit *elicitivè*, *immediatè* & *subjectivè*, est singulare. *C.* quidquid facit *representativè*, *mediantibus cognitionibus præcisivis*, & *objectivè*, est singulare. *Subdist.* est singulare in ratione objecti, h. e. hoc universale, est hoc objectum hujus cognitionis. *C.* est singulare in ratione
unius

unius objectivè incommunicabilis. N. *Inst.* 4. Quidquid intellectus facit *effectivè immediate* &c. est singulare; ergo & illud quod facit *repræsentativè* &c. R. N. *Conf. Disp. est.* Id, quod facit modo priori, physicè àb intellectu producitur; effectus autem physicus est singularis, cum omnis actio physica terminetur ad aliquid determinatum. Econtrà quod facit repræsentativè, illud non producitur physicè àb intellectu, sed fit ab eo mediatè & objectivè tantum.

250. *Obj.* 3. Quod fit per intellectum, est sola cognitio; sed hæc non est universale; ergo quod fit per intellectum, non est universale. R. D. *Maj.* Quod fit per intellectum *effectivè, subjectivè, & per modum repræsentantis*, est sola cognitio. C. Quod fit *objectivè, & per modum repræsentati.* N. *Si ais.* Cognoscibile est ante cognitionem; sed universale est cognoscibile; ergo est ante cognitionem, ergo nequidem objectivè fit per intellectum. R. D. *Maj.* Cognoscibile *speculativè & purè tale* est ante cognitionem. C. Cognoscibile *practicè*, quod in actu exercito formaliter fit per ipsam cognitionem. N. Universale non est quid purè & speculativè tantum cognoscibile, sed prætereà est aliquid factibile per cognitionem, per quam natura àb individuationibus separatur, i. e. sine illis repræsentatur. *Si infer.* Ergo Universale erit in intellectu. *Subsumis.* Sed in intellectu nil est, nisi conceptus; ergo Universale erit conceptus. R. D. *Subsumpt.* In intellectu nil est *subjectivè, & ut repræsentans, nisi*

con-

conceptus. C. Nil est objectivè, & ut repræsentatum, nisi conceptus. N.

§. II.

Quomodo Universale fiat per intellectum?

251. *Nota 1.* Neoterici docent, Universale fieri, quando intellectus subjectum à modis separat, vel à circumstantiis hoc versu comprehensis: *Forma, figura, locus, tempus, stirps, Patri, nomen.* Econtrà naturam vel subjectum reddi singulare tradunt, quando circumstantiæ hæ, & modi superadduntur. Contra hanc sententiam sequentes militant rationes: *1ma.* Hæ circumstantiæ non sunt ipsa ratio formalis individuationis; cùm nec *forma*, nec *figura*, nec *locus*, naturæ ullius entis identificetur, quandoquidem quilibet horum modorum ab entis essentia separabilis est; reliquæ autem circumstantiæ in pluribus eadem numero reperiuntur; ergo quantumcumque natura ab his circumstantiis abstrahatur, communicabilis tamen pluribus esse non poterit, ab ipsa individuatione n̄ simul separetur. *2da.* Natura v. g. humana non inest his circumstantiis identicè, sunt enim accidentia mutabilia & variabilia; ergo nec de iis prædicari in recto potest: quis enim hanc prædicationem etiam in sensu reali veram esse tuebitur? *Hæc forma, hæc figura, hic locus &c. est homo.* Sicut in sensu reali vera est hæc: *Petritas est homo.* Nec obstat quod vera sit hæc prædicatio: *Sic formatum, sic figuratum*